

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Тернопільської
загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 28
Тернопільської міської ради
Тернопільської області

_____ Лілія ВАВРИНІВ

« ____ » _____ 2023 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**Тернопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 28
Тернопільської міської ради Тернопільської області
на 2023/2024 навчальний рік**

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
Тернопільської загальноосвітньої
школи I-III ступенів № 28
Тернопільської міської ради
Тернопільської області
(протокол від **29.08.2023 р. № 1**)
Голова педагогічної ради,
директор школи

_____ Лілія ВАВРИНІВ

2023

Зміст

Розділ 1. Загальні положення	3
1.1. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу	3-7
1. 2. Базисні аспекти освітньої програми	7
1. 3. Ключові компетентності	7-8
1. 4. Наскрізні лінії	8-9
Розділ 2. Особливості організації освітнього процесу	10-14
Розділ 3. Освітні компоненти. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми	15
3. 1. I ступінь навчання – початкова школа	15-28
3. 2. II ступінь навчання – базова загальна освіта	28-36
3. 3. III ступінь навчання – повна середня освіта	36-41
Розділ 4. Організація роботи з учнями з особливими освітніми потребами (Інклюзивна форма навчання)	42-44
Розділ 5. Очікувані результати навчання здобувачів освіти	45-46
Розділ 6. Форми організації освітнього процесу	47-50
Розділ 7. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів ...	51-54
Розділ 8. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за освітньою програмою	55-57
Розділ 9. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми. Система внутрішнього моніторингу якості освітніх послуг	58-59
Додатки	60-74

Розділ 1. Загальні положення

1.1. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу

Відповідно до статті 33 Закону України «Про освіту», що набрав чинності 28 вересня 2017 року, статті 1 та 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX **освітня програма** - це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих та організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями визначених відповідними Державними стандартами загальної середньої освіти очікуваних результатів навчання, який розробляється і затверджується відповідно до цього Закону.

Освітня програма є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти та враховує основні напрямки Стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти на 2021-2025 роки.

Основою для розроблення освітньої програми на 2023/2024 навчальний рік є Державний стандарт освіти відповідного рівня.

Освітня програма Тернопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 28 відповідно до вимог статті 1 та 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX **визначає**:

- загальний обсяг навчального навантаження;
- перелік, зміст, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей та/або окремих предметів, дисциплін, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення ;
- очікувані результати навчання учнів, представлені в межах освітніх галузей відповідно до кожної змістової лінії;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу;
- опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Освітню програму побудовано з урахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості й природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту та очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності та практичної спрямованості змісту;
- наступності й перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності й достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Для реалізації мети діяльності даного закладу загальної середньої освіти освітню програму на 2022-2023 навчальний рік розроблено відповідно до таких документів:

- Закону України «Про освіту»;

- Закону України «Про загальну середню освіту»;
- Закону України від 23 травня 2017 року № 2053-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»;
- Закону України від 28 квітня 2022 року № 7325 «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану»;
- Указу Президента України від 16 березня 2022 року № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- Концепції Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»);
- Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87;
- Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти»;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року № 711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 483 від 26 квітня 2022 року та № 979 від 30 серпня 2022 року);
- Типових освітніх програм, розроблених під керівництвом Шияна Р. Б., затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 року № 743-22;
- Типового навчального плану 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2021 року № 140;
- Типової освітньої програми для 5- 9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235;
- Освітньої програми базової школи науково-педагогічного проекту «Інтелект України», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 30 серпня 2022 року № 01-10/82;
- Типового навчального плану 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2021 року № 140;
- Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20 квітня 2018 року № 405;

- Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20 квітня 2018 року № 408 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 28 листопада 2019 року № 1493);
- Листа Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2023 року № 1/11938-23 «Щодо особливостей організації освітнього процесу у 7-9 х класах в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1001 «Про надання грифа “Рекомендовано Міністерством освіти і науки України” модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 року № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 02 квітня 2021 року № 406 «Про реалізацію інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2021 року № 1032 «Про розширення бази реалізації інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795 «Про надання грифа “Рекомендовано Міністерством освіти і науки України” модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 10 серпня 2021 року № 898 «Про внесення змін у додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2021 року № 1031 «Про внесення змін у додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2021 року № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 02 вересня 2020 року № 1096 «Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 8 вересня 2020 року № 1115 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції 28 вересня 2020 року за № 941/35224 «Деякі питання організації дистанційного навчання»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 08 червня 2018 року № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти»;

- Листа Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1/12186-23 «Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти»;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 12 вересня 2023 року № 1/13749-23 «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році»;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2023 року № 1/13094-23 «Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2023/2024 навчальному році»;
- Положення про інституційну та дуальну форми здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 23 квітня 2019 року № 536 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518;
- Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 року за № 184/28314;
- Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 року за № 941/35224;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 1/9-332 «Методичні рекомендації щодо заповнення Класного журналу для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів»;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 02 квітня 2018 року № 1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкових класів»;
- Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2020 року № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 року за № 1111/35394.
- Листа Міністерства освіти і науки України від 06 лютого 2008 року № 1/9-61 «Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів»;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 1/9-332 щодо структурування змісту початкової освіти на засадах інтегрованого підходу у навчанні;
- Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011 року № 329 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 11 травня 2011 року за № 566/19304) «Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти»;

- Наказу Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 року № 128 «Про затвердження нормативів наповненості груп, класів загальноосвітніх шкіл та порядку поділу на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах»;
- Статуту школи.

1. 2. Базисні аспекти освітньої програми

1. Освітня програма розроблена на основі державних освітніх стандартів і зразків освітніх навчальних програм, курсів, дисциплін. Педагогічний колектив керується вимогами нормативних актів, що визначають обов'язковий мінімум змісту освіти та вимоги до рівня підготовки учнів.
2. Освітня програма розглядається як сукупність освітніх програм різного рівня навчання (початкового, базового, профільного). Ці програми спадкоємні, тобто кожна наступна програма базується на попередній. У свою чергу, програма кожного рівня навчання у спрощеному вигляді являє собою сукупність предметних основних і додаткових освітніх програм, а також опис технологій їхньої реалізації. Таким чином, освітня програма школи визначена як сукупність взаємопов'язаних основних і додаткових освітніх програм і відповідних їм освітніх технологій, що визначають зміст освіти, та спрямованих на досягнення прогнозованого результату діяльності конкретної установи.
3. Спрямованість освітньої програми - формування загальної культури особистості учнів; їх адаптація до життя в суспільстві; створення основи для усвідомленого вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм; виховання громадянськості, працьовитості, поваги до прав і свобод людини, любові до Батьківщини, оточуючого середовища: відповідають призначенню закладу.
4. Наявність в навчальному закладі освітньої програми є необхідною умовою успішного проходження закладом процедур ліцензування, атестації та державної акредитації.
5. Освітня програма розроблена терміном на 1 рік. Це термін, що відповідає тривалості освоєння початковими класами НУШ (освітня програма початкової загальної освіти - на 4 роки, базової загальної - на 5 років, профільної – 2 роки). По мірі включення в освітній процес нових модульних програм і підручників будуть вноситися корективи до розділу «Освітні компоненти. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми».
6. Діяльність із розробки освітньої програми може бути використана як засіб розвитку співробітників школи, залучення педагогічного колективу та батьківської громадськості до управління освітнім закладом.

1. 3. Ключові компетентності

Освітня програма має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

1. **Спілкування державною** (і рідною у разі відмінності) мовами. Це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і

культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. Усвідомлення ролі ефективного спілкування.

2. **Спілкування іноземними мовами.** Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування.

3. **Математична грамотність.** Уміння застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирішення прикладних завдань у різних сферах діяльності. Здатність до розуміння і використання простих математичних моделей. Уміння будувати такі моделі для вирішення проблем.

4. **Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій.** Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати.

5. **Інноваційність.** Передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, які є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

6. **Інформаційно-цифрова компетентність.** Впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботи з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці. Розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

7. **Уміння навчатися впродовж життя.** Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

8. **Соціальні і громадянські компетентності.** Усі форми поведінки, які потрібні для ефективної та конструктивної участі у громадському житті, на роботі. Уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів.

9. **Підприємливість та фінансова грамотність.** Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Здатність до підприємницького ризику.

10. **Загальнокультурна грамотність.** Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної

національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших.

11. **Екологічна грамотність і здорове життя.** Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

1. 4. Наскрізнi лiнii

Наскрізнi лiнii є засобом iнтеграцii ключових i загальнопредметних компетентностей, навчальних предметiв та предметних циклiв; вони враховуватимуться при формуваннi шкiльного середовища.

Наскрізнi лiнii є соцiально значимими надпредметними темами, якi допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цiлому, розвивають здатнiсть застосовувати отриманi знання у рiзних ситуацiях.

Мета наскрізних лiнii – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителiв-предметникiв, класних керiвникiв, зрештою, усього педагогiчного колективу на досягненнi життєво важливої для учня й суспiльства мети, увиразнити ключовi компетентностi.

1. Для наскрізнi лiнii **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** – це формування в учнiв соцiальної активностi, відповідальностi й екологічної свiдомостi, у результатi яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкiлля, усвідомлюючи важливiсть сталого розвитку для збереження довкiлля й розвитку суспiльства.

2. Метою вивчення наскрізнi лiнii **«Громадянська відповідальність»** є формування відповідального члена громади й суспiльства, який розумiє принципи й механiзми його функцiонування, а також важливiсть національної iнiцiативи. Ця наскрізна лiнiiя освоюється через колективну діяльнiсть – дослідницькi роботи, роботи в групi, проекти тощо, яка розвиває в учнiв готовнiсть до спiвпрацi, толерантнiсть щодо рiзноманiтних способiв діяльностi i думок.

3. Завданням наскрізнi лiнii **«Здоров'я і безпека»** є становлення учня як емоцiйно стiйкого члена суспiльства, здатного вести здоровий спiсiб життя i формувати навколо себе безпечне життєве середовище.

4. Вивчення наскрізнi лiнii **«Пiдприємливiсть i фiнансова грамотнiсть»** забезпечить краще розумiння молодим поколiнням українцiв практичних аспектiв фiнансових питань (здiйснення заощаджень, iнвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвитковi лiдерських iнiцiатив, здатностi успiшно дiяти в технологiчному швидkozмiнному середовищi.

Розділ 2. Особливості організації освітнього процесу

Призначення школи – реалізація права дитини на здобуття повної загальної середньої освіти, її фізичний, розумовий і духовний розвиток, соціальну адаптацію та готовність продовжувати освіту на подальших етапах.

Школа несе відповідальність перед собою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;
- дотримання державних стандартів освіти;
- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;
- дотримання фінансової дисципліни.

Основним засобом реалізації призначення школи є здійснення освітньої діяльності відповідно до типових освітніх програм трьох ступенів освіти:

I ступінь - початкова загальна освіта;

II ступінь - базова загальна середня освіта;

III ступінь - повна загальна середня освіта.

Призначення кожного ступеня навчання визначається Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та окреслено у відповідних освітніх програмах.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року № 782 «Про початок навчального року під час дії воєнного стану в Україні» в Тернопільській загальноосвітній школі I-III ступенів № 28 Тернопільської міської ради Тернопільської області 2023/2024 навчальний рік триватиме з 1 вересня 2023 року до 28 червня 2024 року.

Структура навчального року включає орієнтовно 35 тижнів академічних занять та час на проведення навчальних екскурсій і навчальної практики, державної підсумкової атестації.

Враховуючи вимоги статті 10 розділу III Закону України «Про повну загальну середню освіту», освітній процес у закладі буде організовано за семестровою системою.

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1/12186-23 «Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти» передбачено гнучку структуру навчального року з урахуванням воєнного стану: можливість змінювати канікули, початок і завершення семестрів, вносити зміни у розклад уроків, впроваджувати навчання з використанням дистанційних технологій. При цьому залишатиметься незмінною загальна кількість навчального часу, необхідного для виконання державних стандартів та освітніх програм.

Відповідно до місткості найпростішого укриття школи, враховуючи безпекову ситуацію, освітній процес у Тернопільській загальноосвітній школі I-III ступенів № 28, відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту», організовується за такими формами:

1-3, 5-7, 10-11 класи – в очній формі;

4-ті, 8-9 класи – у змішаній формі.

Також організована для окремих учнів, згідно поданих заяв батьків, індивідуальна – сімейна (домашня), педагогічний патронаж.

Забезпечення освітнього процесу у школі під час воєнного стану, надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження, карантину, інших обставин, які унеможливають відвідування закладу, відбувається з використанням технологій дистанційного навчання за допомогою платформ Єдина школа, Zoom, Google, відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання».

У 2023/2024 навчальному році у школі є 44 класи, з них:

- 18 класів початкової школи;
- 22 класи базової школи;
- 4 класи старшої (профільної) школи.

За освітніми програмами Нової української школи працюють:

- 10 класів початкової школи;
- 4 класи базової школи (5-А,Б, 6-А,Г класи);

- 7-А,Б,Г беруть участь в реалізації інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2023 року № 1032 «Про розширення бази реалізації інноваційного освітнього проекту за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»;

За науково-педагогічним проектом «Інтелект України» працюють 15 класів, з них:

- 8 класів початкової школи;
- 7 класів базової школи.

З 01 вересня 2023 року у школі функціонуватимуть 9 класів з інклюзивною формою навчання, в яких навчатиметься 14 дітей.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах для 1-11 класів Тернопільської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 28 згідно додатків 1-8, які дають цілісне уявлення про зміст і структуру рівнів освіти, встановлюють погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначають гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу закладу загальної середньої освіти за 5-денним навчальним тижнем.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Державних стандартів освіти через структурування змісту освіти на засадах інтегрованого підходу у навчанні.

Для 1-11-их класів передбачено варіанти навчальних планів з українською мовою навчання. Навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти

незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором.

На основі навчальних планів, запропонованих Міністерством освіти і науки України, складено робочі навчальні плани на 2023/2024 навчальний рік з конкретизацією варіативної складової, враховуючи особливості регіону, індивідуальні освітні потреби учнів та введення воєнного стану в Україні згідно Указу Президента від 24 лютого 2022 року № 64/2022. Повноцінність освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з відповідних бюджетів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» та постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 «Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Поділ класів на групи при вивченні української мови, англійської мови та інформатики здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 року № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами):

- при вивченні української, англійської мови за умови наявності в класі понад 27 учнів, але не менше 8 учнів у групі;
- при проведенні практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів у 2-11-их класах;
- при проведенні уроків із трудового навчання, технологій (окремо для хлопців і дівчат) за умови наявності в класі понад 27 учнів, але не менше 8 учнів у групі;
- при проведенні уроків із фізичної культури в 10-11 класах (окремо для юнаків і дівчат) за умови наявності в класі понад 27 учнів, але не менше 8 учнів у групі.

Поділ класів на групи здійснюється незалежно від того, як розподілений між окремими й інтегрованими предметами час, відведений на відповідні освітні галузі.

Погодинне співвідношення між освітніми галузями за роками навчання та загальну щорічну кількість годин за освітніми галузями встановлює базовий навчальний план початкової освіти. Тож у процесі інтеграції кількість навчальних годин, передбачених базовим навчальним планом, для вивчення кожної освітньої галузі, перерозподіляється таким чином, що їх сумарне значення не зменшується. Це відображається в типових освітніх програмах, затверджених МОН України, й в освітній програмі для 1-11-их класів даного закладу загальної середньої освіти.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2020 року № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 року за № 1111/35394, безперервна навчальна діяльність учнів (тривалість навчальних занять) не може перевищувати: у 1-му класі - 35 хв, 2 - 4-х класах - 40 хв, 5-11(12) класах - 45 хв. Організація здвоєних навчальних занять і використання інших форм організації освітнього процесу, що впливають на тривалість навчальних занять, допускається за рішенням педагогічної ради закладу освіти та повинні відповідати віковим особливостям дітей.

Упродовж навчальних занять, які поєднують у собі психічне, статичне, динамічне навантаження на окремі органи і системи і на весь організм в цілому, проводяться вправи з рухової активності для зняття локального стомлення і вправи з рухової активності загального впливу. Комплекси відповідних вправ наведено у додатку 3 до цього Санітарного регламенту.

Тривалість перерв між навчальними заняттями для учнів 1 - 4-х класів рекомендується не менше 15 хв, 5-11(12) класів - не менше 10 хв, великої перерви - 30 хв (для прийому їжі). Замість однієї великої перерви можна влаштовувати дві перерви по 20 хв, після другого та третього навчальних занять - для учнів 1 - 4-х класів, після третього та четвертого навчальних занять - для учнів 5-11(12) класів. У середині здвоєного навчального заняття необхідно організувати перерву тривалістю 10 хв для активного відпочинку.

Розклад навчальних занять повинен враховувати оптимальне співвідношення навчального навантаження протягом тижня, а також чергування протягом дня і тижня навчальних занять з навчальних предметів природничо-математичного, суспільно-гуманітарного циклів із навчальними предметами художньо-естетичного, фізкультурно-оздоровчого та технологічного циклів з урахуванням Гігієнічних правил складання розкладу навчальних занять наведених у додатку 7 до цього Санітарного регламенту.

Обладнання, устаткування, технічні засоби навчання (далі - ТЗН), навчально-методичні матеріали, які використовуються в освітньому процесі, повинні бути безпечними для здоров'я дітей.

При використанні технічних засобів навчання (далі - ТЗН) під час проведення навчального заняття потрібно чергувати види навчальної діяльності. Безперервна тривалість навчальної діяльності з ТЗН упродовж навчального заняття повинна бути: для учнів 1 класів - не більше 10 хвилин; для учнів 2-4 класів - не більше 15 хвилин; для учнів 5-7 класів - не більше 20 хвилин; для учнів 8-9 класів - 20-25 хвилин; для учнів 10-11(12) класів на 1-й годині занять до 30 хвилин, на 2-й годині занять - 20 хвилин. При здвоєних навчальних заняттях для учнів 10-11(12) класів - не більше 25-30 хвилин на першому навчальному занятті та не більше 15-20 хвилин на другому навчальному занятті. Після занять із застосуванням ТЗН проводяться вправи з рухової активності та вправи гімнастики для очей.

В умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації іншого характеру безперервна тривалість навчальних занять при організації дистанційного навчання у синхронному форматі не повинна перевищувати для учнів:

1-2 класів - 2 навчальних занять по 30 хвилин або 3 - по 20 хвилин;

3-4 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 30 хвилин, або 4 - по 20 хвилин;

5-6 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 35 хвилин, або 4 - по 25 хвилин;

7-9 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 40 хвилин, або 4 - по 30 хвилин, або 5 - по 25 хвилин;

10-11 класів - 3 навчальних занять по 45 хвилин або 4 - по 35 хвилин, або 5 - по 30 хвилин, або 6 - по 25 хвилин.

Дизайн освітнього простору спрямований на розвиток дитини та мотивацію її до **навчання**. Навчальні приміщення закладу сучасні, теплі, комфортні та відповідають санітарно-гігієнічним вимогам. Організація освітнього простору навчального кабінету у початковій школі здійснюється через такі осередки:

- осередок навчально-пізнавальної діяльності;
- змінні тематичні осередки;
- осередок для гри;
- осередок художньо-творчої діяльності;
- куточок живої природи;
- осередок відпочинку;
- дитяча класна бібліотечка;
- осередок учителя.

Освітній простір організований так, що вчитель може спостерігати за діяльністю дітей в усіх осередках, діти мають змогу безпечно переміщуватися і мають місце для зберігання особистих речей.

Якість проведення навчальних занять забезпечено відповідним кваліфікаційним рівнем педагогічних працівників, матеріально-технічною базою, навчально-методичним забезпеченням.

Розділ 3. Освітні компоненти. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

3. 1. I ступінь навчання – початкова школа

Освітню програму школи I ступеня навчання сформовано на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87, Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти», Типової освітньої програми для 1-2 класів, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 року № 743-22, Типової освітньої програми для 3-4 класів, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 року № 743-22, наказу Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2021 року № 140 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 02 листопада 2016 року № 1319 та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України».

Загальнорічна кількість навчальних годин становить:

- 1-ші класи – 805 годин;
- 2-гі класи – 875 годин;
- 3-ті класи – 910 годин;
- 4-ті класи – 910 годин.

Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи) становить 3500 годин.

Робочі навчальні плани для початкової школи складено за вимогами нормативних документів Міністерства освіти і науки України:

■ для учнів 1-В,Г, 2-А,В класів – за таблицею до Типової освітньої програми для 1-2 класів, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 року №743-22 (додаток 1);

■ для учнів 3-А,В,Д, 4-Б,Г,Д класів – за таблицею до Типової освітньої програми для 3-4 класів, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 року № 743-22 (додаток 2);

■ для учнів 1-А,Б, 2-Б,Г, 3-Б,Г, 4-А,В класів – за освітньою програмою початкової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2021 року № 140) (додаток 3).

Інваріантна частина робочого навчального плану школи I ступеня представлена у повному обсязі, враховуючи вимоги Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688) – чинного для 1-4-их класів.

Освітню програму для 1-4-их класів Тернопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 28 укладено за **7 освітніми галузями**.

Мовно-літературна освітня галузь (українська мова, англійська мова) ставить за мету розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей;

розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Здобувач освіти:

- взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення свого досвіду;
- висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримується норм літературної мови;
- досліджує індивідуальне мовлення для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

Досягнення мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова; прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів із дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування вмінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ для опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь із різних **видів** мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

У початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**:

- «Взаємодіємо усно»;
- «Читаємо»;
- «Взаємодіємо письмово»;
- «Досліджуємо медіа»;
- «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія «Взаємодіємо усно» спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія «Читаємо» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого,

соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія «Досліджуємо медіа» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ задля опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя,

Змістові лінії в 1-му класі реалізуються через *інтегрований курс «Навчання грамоти»*, в 2-4-их класах – через *інтегрований курс «Українська мова»*.

Головна мета навчання **іноземної мови** полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим із віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання іноземної мови добирається відповідно до психофізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку. В 1-4-их класах важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, пояснити необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Завдання англійської мови в реалізації мети початкової загальної середньої освіти

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою.

Завдання полягає у формуванні вмінь:

- спілкуватися в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- спілкуватися у письмовій формі відповідно до визначених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

Під час навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн мови, що вивчається;
- залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- розвитку культури спілкування, встановленої в сучасному цивілізованому суспільстві;
- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;
- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Математична галузь (математика) ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Здобувач освіти:

- досліджує ситуації і визначає проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів;
- моделює процеси і ситуації, розробляє стратегії (плани) дій для розв'язування різноманітних задач;
- критично оцінює дані, процес та результат розв'язання навчальних і практичних задач;
- застосовує досвід математичної діяльності для пізнання навколишнього світу.

Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такі **змістовими лініями:**

- «Числа, дії з числами. Величини»
- «Геометричні фігури»
- «Вирази, рівності, нерівності»
- «Робота з даними»
- «Математичні задачі та дослідження».

Змістова лінія «Вирази, рівності, нерівності» спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази — числові та зі змінною; рівності й рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії = зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія «Геометричні фігури» націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їхніми істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія «Робота з даними» передбачає ознайомлення учнів на практично рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія «Математичні задачі й дослідження» спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних,

геометричних і практичних задач, а також під час виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Досвід математичної діяльності застосовують у вивченні інших предметів (освітніх галузей) через використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності; організації та виконання міжпредметних навчальних проектів, мінідосліджень тощо.

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі («Я досліджую світ» або «Я пізнаю світ») реалізуються в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Навчальна програма «Я досліджую світ»/«Я пізнаю світ» ставить за мету особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Здобувач освіти:

- відкриває світ природи, набуває досвіду її дослідження, шукає відповіді на запитання, спостерігає за навколишнім світом, експериментує та створює навчальні моделі, виявляє допитливість та отримує радість від пізнання природи;
- опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, отриману з доступних джерел, та представляє її у різних формах;
- усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально поводить у навколишньому світі;
- критично оцінює факти, поєднує новий досвід із набутим раніше і творчо його використовує для розв'язування проблем природничого характеру;
- дбає про особисте здоров'я і безпеку, реагує на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту;
- визначає альтернативи, прогнозує наслідки, ухвалює рішення з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб;
- робить аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналізує та оцінює наслідки і ризики;
- виявляє підприємливість та поводить етично для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту;

- встановлює зв'язки між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснює значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій);
- орієнтується у знайомому соціальному середовищі, долучається до його розвитку, пояснює вплив природи та діяльності людей на нього;
- працює з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналізує зміст джерел, критично оцінює їх;
- узагальнює інформацію з різних джерел, розповідаючи про минуле і сучасне;
- представляє аргументовані судження про відомі факти та історичних осіб, а також про події суспільного життя;
- має розвинуте почуття власної гідності, діє з урахуванням власних прав і свобод, поважає права і гідність інших осіб, протидіє проявам дискримінації та нерівного ставлення до особистості;
- усвідомлює себе громадянином України, аналізує культурно-історичні основи власної ідентичності, визнає цінність культурного розмаїття;
- дотримується принципів демократичного громадянства, бере активну участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослідження, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критичне оцінювання побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі та суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);
- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;
- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;
- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають **змістові лінії**, визначені Державним стандартом початкової освіти, які охоплюють складники вищезазначених галузей в їхній інтегрованій суті, а саме:

- **«Людина»** (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);
- **«Людина серед людей»** (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

- «**Людина в суспільстві**» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

- «**Людина і світ**» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

- «**Людина і природа**» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю *самостійно* обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту з освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку).

Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається розкриттю його зв'язку з життям, практичному застосуванню здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опирається на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, передбачає пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, тепер збагачується *полісенсорним підходом*, що зумовлює *дослідницьку поведінку* учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів та явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

На основі Типової програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким *алгоритмом*:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять із інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Засоби інтеграції в реалізації програми «Я досліджую світ»/«Я пізнаю світ» передбачають залучення учнів до практичного виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- *дослідження-розпізнавання* (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне — відмінне, до якого цілого воно належить);

- *дослідження-спостереження* (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);

- *дослідження-пошук* (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно-наслідкових зв'язків (Чому? Як? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

Інформатична освітня галузь (інформатика) починає реалізуватися з 2-го класу та ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Технологічна освітня галузь (в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» або «Я пізнаю світ») ставить за мету розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення мети передбачає виконання таких завдань:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовування традиційних та сучасних технологій, раціонального використання матеріалів;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Здобувач освіти:

- втілює творчий задум у готовий виріб;
- дбає про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто його оточує;
- ефективно використовує природні матеріали, дбаючи про навколишній світ;
- практикує і творчо застосовує традиційні та сучасні ремесла.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями:**

- «Інформаційно-комунікаційне середовище»;
- «Середовище проектування»;
- «Середовище техніки і технологій»;
- «Середовище соціалізації».

Змістова лінія «Інформаційно-комунікаційне середовище» охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробках; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів із готових деталей.

Змістова лінія «Середовище проектування» спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; дизайнерське проектування-моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їхніми властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія «Середовище техніки і технологій» передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними

інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів із використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія «Середовище соціалізації» спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх із іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Мистецька освітня галузь (мистецтво) ставить за мету всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Мистецька освітня галузь реалізується через інтегровані предмети вивчення за окремими видами мистецтва: «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» або «Мистецтво», де відбудеться реалізація упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Реалізація поставленої мети здійснюється за **змістовими лініями**, які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти:

- «Художньо-творча діяльність»;
- «Сприймання та інтерпретація мистецтва»;
- «Комунікація через мистецтво».

Здобувач освіти:

- виявляє художньо-образне, асоціативне мислення в художньо-творчій діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва;
- пізнає мистецтво, інтерпретує художні образи, набуваючи емоційно-чуттєвого досвіду, виявляє ціннісне ставлення до мистецтва;
- пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво.

Змістова лінія «Художньо-творча діяльність» націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення докільця.

Змістова лінія «Сприймання та інтерпретація мистецтва» спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація **змістової лінії «Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними власного «Я» (власних мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в

учнів умінь презентувати себе і власні досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також розвиток уявлень про можливість і способи регулювання емоційного стану завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню ключових компетентностей, зокрема під час:

- усного висловлювання вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною);
- елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (математична компетентність);
- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність);
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (інформаційно-комунікаційна компетентність);
- формування вміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (навчання впродовж життя);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашанні середовища для друзів, сусідів; вияву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);
- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (культурна компетентність);
- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (підприємливість та фінансова грамотність);
- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (інноваційність).

Фізкультурна освітня галузь (фізична культура) ставить за мету всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Здобувач освіти:

- регулярно займається руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонструє рухові вміння й навички та використовує їх у різних життєвих ситуаціях;

- добирає фізичні вправи для підвищення рівня фізичної підготовленості;
- керується правилами безпечної і чесною гри, уміє боротися, вигравати і програвати; усвідомлює значення фізичних вправ для здоров'я, емоційного задоволення; гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії.

Досягнення мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- формування в учнів здатності володіти різними способами рухової діяльності; виконувати фізичні вправи; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами; основ початкової хореографічної підготовки;
- розвиток у молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;
- використання різних способів пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, зокрема за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;
- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід із фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення, розвинути почуття ритму, хореографічну виразність, координацію :
- розвиток у молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у спортивно-ігровій діяльності, використовувати термінологічний апарат із фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей із урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесною гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях;
- виховувати художній смак, уміння сприймати мистецтво танцю.

Зазначена мета реалізується за такими змістовими лініями:

- «Рухова діяльність»;
- «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія «Рухова діяльність» передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я; умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організаційних вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що

пов'язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем. Спрямована на розвиток фізичних якостей та формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія «Ігрова та змагальна діяльність» передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності під час рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці в ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості під час ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення, користуватися перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування умінь і навичок виконання естафет.

Освітня галузь «Фізкультурна» реалізується через *навчальний предмет «Фізична культура»*.

Варіативна складова робочого навчального плану

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688) варіативний складник Базового навчального плану початкової освіти для класів (груп) з українською мовою навчання може використовуватися як додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

Зміст варіативної складової робочого навчального плану визначено на основі всебічного аналізу діяльності навчального закладу, особливостей класів, індивідуальних та групових потреб учнів та їх батьків, наявності кваліфікованих кадрів, соціального запиту інфраструктури регіону, матеріально-технічного забезпечення.

З метою посиленого вивчення української мови в 1-4-их класах додано на вивчення української мови по 1 годині на тиждень у 2-Б,Г, 3-Б,Г, 4-А,В класах за рахунок годин варіативної складової. Також по 1 годині на тиждень додано на вивчення англійської мови у 1-А,Б класах.

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 14 вересня 2022 року № 1/10686-22 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2022/2023 навчальному році» у 1-В,Г, 2-А,В, 3-А,Г,Д, 4-Б,Г,Д класах впроваджуватиметься (1 год на тиждень) програма курсу за вибором А. Седеревічене, Л. Харсіка «Навчальна програма «Україна – єдина країна» (Програми курсів за вибором для ЗНЗ. Варіативна складова Типових навчальних планів. 1-4 класи. Книга 4. Лист ІМЗО від 02.07.2019 №22.1/12-Г-528).

У цей доленосний для нашої країни час, коли українці мають згуртуватися і довести свою єдність, перед школою як соціальним інститутом стоїть складне і

відповідальне завдання – формування у школярів національної свідомості, української ідентичності, ціннісного ставлення до суспільства і держави, виховання толерантного ставлення до народів, які проживають на теренах України. Важливо донести до учнів, що наявність у людей різних поглядів з тих чи інших питань є природним станом громадянського суспільства. При цьому непорушним є державний суверенітет, незалежність, територіальна цілісність, демократичні засади державного устрою.

Головною метою курсу за вибором «Україна – єдина країна» в школі І ступеня є формування в учнів розуміння цілісності й соборності України, єдності її багатонаціонального народу як національної ідеї розвитку вільної незалежної, демократичної та заможної держави, виховання почуття патріотизму, гідності, відповідальності, справедливості й толерантності.

Складники цієї загальної мети реалізуються такими завданнями:

- формувати в учнів уявлення про основні державотворчі події становлення незалежної України, значення Державного прапора, Гімну, Герба України;
- виховувати повагу до народних символів, традицій українців та представників інших національностей, що населяють країну;
- сприяти усвідомленню школярами спільних цінностей української нації: державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності, демократичних засад державного устрою;
- розвивати почуття гордості за Україну, її історію та видатних людей, які зробили вагомий внесок у розвиток української та світової спільноти;
- формувати відчуття належності до України, усвідомлення себе українцем, почуття особистої відповідальності за долю держави та українського народу;
- виховувати повагу до прав людини, вміння долати стереотипи, знаходити компроміси.

Відповідно до Державного стандарту програма передбачає формування в молодших школярів ключових компетентностей, зокрема громадянської (набуття громадянських якостей, здатність орієнтуватися в історичних подіях країни, виявляти активну громадянську позицію), соціальної (здатність співпрацювати в команді 7 відповідно до соціальних норм і правил, прагнення до вдосконалення результатів своєї праці), загальнокультурної (здатність застосовувати методи самовиховання, спрямовані на формування найбільш значущих загальнокультурних цінностей – національної гідності, патріотизму, справедливості).

3. 2. II ступінь навчання – базова загальна освіта

У 2023/2024 навчальному році продовжується поетапне впровадження Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт), відповідно учні 6 класів закладів загальної середньої освіти переходять на нову модель навчання.

Упровадження Державного стандарту спрямоване на зміни в організації освітнього процесу, які мають забезпечити можливості формування ученицями/учнями ключових компетентностей і наскрізних умінь, визначених Законом України «Про освіту», та сприяти вихованню ціннісних орієнтирів відповідно до Концепції «Нова українська школа».

Освітня програма загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) для 5-7 класів Нової української школи розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, відповідно до Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235.

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти формування в учнів ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей здійснюється за такими освітніми галузями:

- 1) мовно-літературна;
- 2) математична;
- 3) природнича;
- 4) технологічна;
- 5) інформатична;
- 6) соціальна і здоров'язбережувальна;
- 7) громадянська та історична;
- 8) мистецька;
- 9) фізкультурна.

Зберігаючи наступність із початковою школою забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Ідея компетентнісного підходу до сучасної освіти є наскрізною і визначальною на сьогоднішній день. Надання пріоритетів формуванню у дітей готовності здобувати знання самостійно протягом усього життя поставило нагальну потребу у виробленні власної концепції розвитку школи, яка прокладає стратегічний напрям у роботі колективу закладу, допомагає поєднати цілі та очікуваний результат, усвідомити їх усім учасникам освітнього процесу. Серед сучасних моделей освіти виділяють модель 4К, що включає чотири ключові компетентності, що починаються з букви «К»: креативність, комунікація, кооперація (співпраця), критичне мислення. Тому освітня діяльність у 5-7 класах має спрямовуватись на сформованість базових особистісних якостей дитини, таких як: міжособистісна злагода, міжособистісне партнерство, самостійність, чуйність, шанобливість, допитливість, спостережливість, креативність, розсудливість. Побудова освітнього процесу на засадах інтегрованого підходу забезпечує єдність та взаємопов'язаність усіх освітніх ліній у кожній темі, що реалізується як цілісна змістова та діяльнісна одиниця освітнього процесу.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-А,Б, 6-А,Г класів (адаптаційний цикл базової середньої освіти) та 7-А,Б,Г класів (цикл базового предметного навчання базової середньої освіти) сформовано на основі таблиці Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою:

- для 5-х класів – 1085 годин;
- для 6-х класів – 1190 годин;
- для 7-х класів – 1225 годин.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 8-9 класів становить:

- для 8-х класів – 1207,5 годин;
- для 9-х класів – 1260 годин.

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками навчання. Рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за освітніми галузями та роками навчання визначено відповідно до базових навчальних планів (додаток 23 Державного стандарту)

Навчальні плани містять:

- перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі;
- розподіл навчального навантаження за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей або курсів за вибором.

Заклад освіти визначив перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів, що відображається у навчальному плані освітньої програми закладу освіти згідно додатків 4-7. Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів визначено з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у типовому навчальному плані. Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Навчальний план для учнів 5-В,Г, 6-А,Г, 7-А,Б,Г класів складено за додатком 3 Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235;

для учнів 5-А,Б, 6-Б,В – за Освітньою програмою базової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 30 серпня 2022 року № 01-10/82;

для учнів 7-В,Д, 8-Б – відповідно до Типового навчального плану 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, які працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2021 року № 140;

для учнів 8-9 класів (крім 8-Б класу) – за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20 квітня 2018 року № 405.

В освітній програмі закладу освіти зазначається перелік програм (модельних навчальних програм та/або навчальних програм), що використовуються закладом освіти в освітньому процесі (додаток 9).

Кожна модельна навчальна програма є важливим складником освітньої програми закладу освіти.

Відповідно до навчального плану вчитель-предметник здійснює вибір модельних навчальних програм для закладів загальної середньої освіти з-поміж тих, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерство освіти і науки України» (програми розміщено на сайтах Міністерства освіти і науки та Інституту модернізації змісту освіти).

Керуючись законодавством (стаття 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту») педагогічні працівники закладу освіти обирають модельні навчальні програми на певний цикл повної загальної середньої освіти і не можуть змінювати їх в середині циклу, зокрема при переході від 5-го до 6-го класу, оскільки кожна з модельних навчальних програм має особливості щодо реалізації вимог стандарту до результатів навчання на адаптаційному циклі. Водночас, для класів, які розпочинають навчання на адаптаційному циклі повної загальної середньої освіти у 2023 році (і в подальших роках), можуть бути обрані модельні навчальні програми інших авторів.

Модельні навчальні програми на рівні закладу освіти конкретизуються у навчальні програми. З цією метою педагоги можуть у модельній навчальній програмі на власний розсуд зазначити кількість годин, необхідну на провадження послідовності досягнення результатів навчання учнів з відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів), змісту тієї чи іншої теми (розділу, модуля тощо) та видів навчальної діяльності учнів. Також педагоги можуть використовувати навчальні програми, розроблені на основі модельних авторським колективом відповідної програми, де авторами програми визначено кількість годин, необхідну на провадження послідовності досягнення результатів навчання учнів з відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів), змісту тієї чи іншої теми (розділу, модуля тощо) та видів навчальної діяльності учнів.

Учитель може розробити навчальну програму предмета, інтегрованого курсу (у тому числі білінгвальних курсів) на основі обраної модельної навчальної програми. При цьому педагоги можуть вносити зміни у запропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета/інтегрованого курсу, з урахуванням підготовленості класу, регіональних особливостей, робочого навчального плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, в яких відбувається освітній процес, зокрема:

- доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент;
- розширювати/поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, громади тощо; доповнювати тематику практичних/творчих робіт;
- вилучати окремі питання, з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу.

Загальний обсяг таких змін може досягати 20%.

Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання.

З метою фізичного та психологічного розвантаження учнів у підготовці до уроків, але з урахуванням збереження якісної складової освітнього процесу, в 2023/2024 навчальному році для 5-В,Г, 7-А,Б,Г класів було обрано курс «Природничі науки», який поєднує у собі чотири базові компоненти: хімію,

фізику, біологію та географію. Ключовою характеристикою даного курсу є вивчення усіх фундаментальних законів у комплексі, розглядаючи конкретне явище, процес чи предмет з усіх чотирьох дисциплін у їх тісному взаємозв'язку, даючи дитині цілісне уявлення про певні речі, а не фрагментарно.

Відповідно до Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, метою природничої освітньої галузі є формування в учнів природничо-наукової компетентності як базової та відповідних предметних компетентностей як обов'язкової складової загальної культури особистості і розвитку її творчого потенціалу на основі компетентнісного, діяльнісного, інтегративного, особистісно-орієнтованого, дослідницького, проблемно-ситуативного, диференційованого та рефлексивного підходів до освітнього процесу. Учні 8-9-х класів закладів загальної середньої освіти продовжують навчатися за Державним стандартом базової і повної загальної освіти (2011 р.). Виконання вимог зазначених державних стандартів є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форми власності. У відповідності до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235, освітній процес із природничої освітньої галузі організовується:

- у 6-х класах – за модельною навчальною програмою «Пізнаємо природу» для 5–6 класів з обов'язковим вивченням «Географії»;

- у 5-х класах – за модельною навчальною програмою «Природничі науки» для 5–6 класів; окремий предмет «Географія» не вивчається, оскільки змістові питання географічного складника державного стандарту базової середньої освіти включено до програми «Природничі науки».

У 7-х класах природнича освітня галузь реалізована в навчальному плані закладу освіти через інтегрований курс «Природничі науки».

Спираючись на модельні навчальні програми окремих предметів природничої освітньої галузі, а саме, на модельні навчальні програми з хімії, фізики, біології та географії, розроблено навчальну програму інтегрованого курсу, що містить опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. Формування змісту інтегрованого курсу здійснено шляхом упорядкування в логічній послідовності змісту і результатів окремих складників природничої освітньої галузі у певних комбінаціях. Навчальна програма інтегрованого курсу «Природничі науки» розроблена на один рік навчання.

Модельні навчальні програми визначають природничу освіту, як елемент культури кожної людини, сприяють усвідомленню практичного застосування досягнень природничих наук, їх ролі у розвитку цивілізації. Вивчення інтегрованого курсу базується на знаннях і компетентностях, набутих учнями в початковій школі, і спрямоване на подальше формування їхнього світогляду, розширення розуміння широкого спектру наукових ідей астрономії, біології, географії, екології, фізики і хімії у цілісному пізнанні природи, розвиток розумово-пізнавальних і творчих якостей, рівень яких визначає конкурентну спроможність на сучасному ринку праці. Вибір варіанту організації освітнього

процесу і модельної навчальної програми при переході від 5-го до 6-го класу, оскільки кожна з них має особливості щодо реалізації завдань природничої освітньої галузі адаптаційного циклу (5-6 класи).

Сукупність модельних та/або навчальних програм в освітній програмі закладу охоплює досягнення учнями результатів навчання з усіх визначених Державним стандартом освітніх галузей.

Науково-педагогічний проєкт «Інтелект України» - один із перспективних методів навчання в сучасних реаліях освітнього простору, тому що він підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей.

«Інтелект України» спрямований на вирішення складної соціально-педагогічної проблеми підвищення якості національної системи освіти відповідно до цивілізаційних і національних викликів XXI століття шляхом консолідації зусиль менеджерів освіти, територіальних громад, українських і зарубіжних науковців та методистів, науково-педагогічних і педагогічних колективів закладів освіти, батьківської громади, громадських організацій, роботодавців і бізнесу.

Пріоритетність даного проєкту, на нашу думку, пов'язана із реалізацією в першу чергу компетентнісної моделі освіти (соціальної, громадянської, державницької та культурної) та реалізацією STEM-освіти як провідного тренду модернізації національних освітніх систем, метою якої є підготовка фахівців у галузі converging NBIC-технологій — ядра 6-го технологічного укладу, та постійний розвиток у дітей позитивного мислення й емоційного інтелекту.

Тому 5-А,Б, 6-Б,В, 7-В,Д, 8-Б класи продовжують навчатися за освітніми програмами та навчальними планами науково-педагогічного проєкту «Інтелект України».

Перелік освітніх компонентів системи базової середньої освіти в науково-педагогічному проєкті «Інтелект України».

Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» базова середня освіта в Проєкті як другий рівень повної загальної середньої освіти забезпечує наступність із початковою освітою і передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом базової середньої освіти, а також готовність дитини до навчання на наступному рівні (Закони України «Про освіту» (стаття 10), «Про повну загальну середню освіту» (стаття 4)). Відповідно до дидактичних засад визначення компонентів освітнього процесу до їх переліку віднесено цілі, концептуальні засади їх досягнення, зміст, методи, форми і засоби освітнього процесу в базовій школі Проєкту.

Цілями базової середньої освіти в Проєкті визнано всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей і наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості й допитливості. Зазначені цілі досягаються через модернізацію базової середньої освіти в Проєкті на засадах компетентнісного підходу, концептуальною метою якого є становлення учня як суб'єкта життєдіяльності завдяки сформованості системи взаємопов'язаних ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей. Компетентність трактуємо відповідно до Закону України «Про освіту» (стаття 1) як інтегровану

якість особистості, що є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей і визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Компетентнісна базова середня освіта в Проєкті втілює в життя основні положення компетентнісного підходу та продовжує процес формування в учнів середнього шкільного віку ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей. Під ключовими розуміємо компетентності, що виявляються в здатності людини до ефективної життєдіяльності в усіх сферах людського буття; під загальнопредметними – компетентності, що допомагають особистості успішно опанувати предмети певної освітньої галузі; під предметними – компетентності, що забезпечують повноцінне засвоєння учнями змісту конкретних навчальних предметів. Як органічно взаємопов'язані складові будь-якої компетентності розглядаємо ставлення та цінності, знання; інтелектуальні та практичні вміння й навички (зокрема, такі наскрізні вміння, як читання з розумінням, висловлення власної думки усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, конструктивне керування емоціями, оцінювання ризиків, прийняття рішень, розв'язування проблем, здатність співпрацювати з іншими людьми).

Унікальність Програми порівняно з іншими освітніми програми для базової школи (адаптаційний цикл, 5–6-ті класи) виявляється в тому, що:

1. Базова середня освіта в Проєкті розглядається як феномен, що функціонує та розвивається відповідно до принципів системного підходу, зокрема принципів органічної єдності педагогічної системи й середовища, цілеспрямованості, рівноважної відповідності, оптимальності, зворотного зв'язку, єдності програмованого, рефлексивного та адаптивного видів управління тощо. Так, у Проєкті реалізується системна модель формування в учнів ключових компетентностей, що дозволяє повною мірою задіяти потенціал закладів загальної середньої освіти завдяки поєднанню предметно-тематичної, міжпредметної та виховної моделей. Зокрема, формування соціальної та громадянської компетентностей учнів 5–6-х проектних класів відбувається на годинах спілкування, на заходах і заняттях у дитячих організаціях та клубах тощо (виховна модель), на уроках інтегрованих курсів «Навчаємося разом» та «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти» (предметно-тематична модель, оскільки набуття учнями означених компетентностей належить до провідних цілей цих навчальних предметів) та під час вивчення всіх інших дисциплін Типового навчального плану (міжпредметна модель, що реалізується через технологію ціннісного насичення кожного уроку).

2. Базова середня освіта в Проєкті моделюється й упроваджується в освітній процес на засадах синергетичного підходу як нелінійна система відкритого типу, здатна до самоорганізації. Відкритість освіти виявляється в доцільності її розбудови на основі поєднання різних методологій і підходів, освітніх технологій і методик, а також їхніх компонентів; нелінійність — у необхідності конструювання освітньої системи як гнучкого багатоваріантного системного утворення з правом вибору суб'єктами освітнього процесу одного / кількох варіантів його організації, зокрема й за індивідуальною освітньою

траєкторією; здатність до самоорганізації — у переважанні технологій інтерактивного навчання, підвищенні ролі самоосвіти.

3. Зміст базової середньої освіти в Проєкті визначається згідно з дидактичними принципами відповідності змісту освіти формаційним і цивілізаційним тенденціям розвитку людства взагалі й українського суспільства зокрема. Тому як вихідні розглядаємо положення постнекласичної парадигми освіти, у якій концептуальною освітньою метою визнано створення умов для самоактуалізації та творчої самореалізації особистості в складному нестабільному світі. Аксіологічними імперативами державної освітньої політики в постнекласичній парадигмі є поєднання технократизму з гуманістичними пріоритетами та культуроцентричністю, яка репрезентує типові риси культурної особистості: духовність, національну свідомість, культурну толерантність, позитивне мислення, емоційний інтелект тощо.

У зв'язку з вищезазначеним реалізація компетентнісної моделі освіти в Проєкті передбачає, з одного боку, упровадження STEM-освіти як провідного тренду модернізації національних освітніх систем, метою якої є підготовка фахівців у галузі converging NBIC-технологій – ядра 6-го технологічного укладу, а з іншого – формування в учнів соціальної, громадянської, державницької та культурної компетентностей, позитивного мислення й емоційного інтелекту.

Характерними для STEM-освіти в Проєкті є:

✓ STEM-освіта розпочинається в Проєкті в початковій школі та продовжується в базовій;

✓ STEM-освіта в Проєкті є «містком» між навчанням учнів та їхньою кар'єрою. За оцінками науковців, у майбутньому 9 із 10 найбільш затребуваних і високооплачуваних спеціальностей належатимуть до NBIC-сектора та вимагатимуть від претендентів високого рівня сформованості міждисциплінарних компетентностей у галузі STEM-дисциплін;

✓ мета STEM-освіти в Проєкті – розвивати в учнів інтерес до навчальних предметів природничо-математичного циклу, а також формувати в них систему взаємопов'язаних компетентностей, зокрема концептуальної (розуміння природничо-наукових і математичних концепцій, операцій та відношень), стратегічної (здатність формулювати й розв'язувати наукові, технічні та технологічні проблеми), когнітивної (здатність логічно мислити, пояснювати, аргументувати, а також здатність до рефлексії), операційної (здатність охайно та точно виконувати операції), аксіологічної (здатність розглядати об'єкт як корисний одночасно зі здатністю вірити у власну ефективність);

✓ STEM-освіта в Проєкті передбачає фундаменталізацію освіти, щовиявляється в поглибленому вивченні предметів природничо-математичного циклу;

✓ STEM-освіта в Проєкті здійснюється на засадах міждисциплінарного та проектного підходів, що забезпечується завдяки інтегрованому навчанню за темами, а не за предметами, навчанню на основі власних відкриттів, спрямованому на формування в учнів дослідницької компетентності, опанування ними алгоритму розв'язання винахідницьких задач, інноваційної стратегії розробки проєктів;

✓ STEM-освіта в Проєкті реалізує дидактичний принцип практичної спрямованості навчання (на основі здобутих знань учні на уроках створюють прототипи / моделі реальних об'єктів, процесів або продукти сучасної індустрії);

✓ STEM-освіта в Проєкті передбачає посилену увагу до вивчення англійської мови, оскільки найбільш значущі наукові друковані та інтернет-ресурси публікуються саме цією мовою;

✓ STEM-освіта в Проєкті здійснюється як в урочний, так і в позаурочний час.

На основі всебічного аналізу діяльності навчального закладу, особливостей класів, індивідуальних та групових потреб учнів та їх батьків, наявності кваліфікованих кадрів, соціального запиту інфраструктури регіону, матеріально-технічного забезпечення, додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять робочого навчального плану у кількості 2 години на тиждень відводяться у всіх 5-7 та 8-Б класах на вивчення другої іноземної мови (польська).

3.3. III ступінь – повна середня освіта

У 2023/2024 навчальному році учні 10-11 класів навчатимуться за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20 квітня 2018 року № 408 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 28 листопада 2019 року № 1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31 березня 2020 року № 464).

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік:

- для 10-х класів – 1330 годин;
- для 11-х класів – 1330 годин.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані (додаток 8), складеного за таблицею 1 до Типової освітньої програми наказу Міністерства освіти і науки України від 20 квітня 2018 року № 408.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, забезпечується вивченням вибірково-обов'язкових предметів («Інформатика», «Мистецтво») на рівні стандарту. «Захист України» проводиться в МРЦ.

Години варіативної складової розподіляються між курсами за вибором наступним чином:

- «Економіка» - по 2 год на тиждень в 10-А,Б класах;
- «Фінансова грамотність» - по 2 год на тиждень в 11-А,Б класах;
- «Польська мова» - по 2 год на тиждень в 10-А,Б та 11-А,Б класах;
- «Основи сім'ї» - по 1 год на тиждень в 10-А,Б та 11-А,Б класах.

Тут вже зосереджується увага на профільному навчанні.

Профіль навчання - це спосіб організації диференційованого навчання, який передбачає поглиблене і професійно зорієнтоване вивчення циклу споріднених предметів.

Профільне навчання у 10-11 класах здійснюється за такими основними напрямками: суспільно-гуманітарний, філологічний, художньо-естетичний, природничо-математичний, технологічний, спортивний.

Їх набір відповідає соціально-диференційованим видам діяльності, які обумовлюються суспільним розподілом праці, і містить знання про природу, людину, суспільство, культуру, науку та виробництво. За основними напрямками профілізації визначаються різноманітні навчальні профілі.

Профіль навчання визначається з урахуванням інтересів школярів та їх батьків, перспектив здобуття подальшої освіти і життєвих планів учнівської молоді; кадрових, матеріально-технічних, інформаційних ресурсів школи; соціокультурної і виробничої інфраструктури району, регіону.

Навчальний профіль визначається як добором предметів, так і їх змістом.

Зміст і структура навчальних профілів. Засвоєння змісту освіти у загальноосвітніх закладах з профільним навчанням має, по-перше, забезпечувати загальноосвітню підготовку учнів, по-друге - підготовку до майбутньої професійної діяльності.

Профіль навчання охоплює таку сукупність предметів: базові, профільні та курси за вибором.

Базові загальноосвітні предмети становлять інваріантну складову змісту середньої освіти і є обов'язковими для всіх профілів. Ці предмети реалізують цілі й завдання загальної середньої освіти. Зміст навчання і вимоги до підготовки старшокласників визначаються державним стандартом повної загальної середньої освіти.

Профільні загальноосвітні предмети - це предмети, що реалізують цілі, завдання і зміст кожного конкретного профілю. Профільні предмети вивчаються поглиблено і передбачають більш повне опанування понять, законів, теорій; використання інноваційних технологій навчання; організації дослідницької, проектної діяльності; профільної навчальної практики учнів тощо.

Профільні предмети забезпечують також прикладну спрямованість навчання за рахунок інтеграції знань і методів пізнання та застосування їх у різних сферах діяльності, в т.ч. і професійній, яка визначається специфікою профілю навчання.

У профільних загальноосвітніх навчальних закладах передбачається опанування змісту предметів на різних рівнях:

1. Рівень стандарту - обов'язковий мінімум змісту навчальних предметів, який не передбачає подальшого їх вивчення (наприклад, математика у філологічному профілі; історія у фізико - математичному).

2. Академічний рівень - обсяг змісту достатній для подальшого вивчення предметів у вищих навчальних закладах - визначається для навчальних предметів, які є не профільними, але є базовими або близькими до профільних (наприклад, загальноосвітні курси біології, хімії у фізико-технічному профілі або загальноосвітній курс фізики у хіміко-біологічному профілі).

Зміст навчання на першому і другому рівнях визначається державним загальноосвітнім стандартом.

3. Рівень профільної підготовки - зміст навчальних предметів поглиблений, передбачає орієнтацію на майбутню професію (наприклад, курси фізики і

математики у фізико-математичному профілі або курси біології та хімії у хіміко-біологічному профілі).

Профільних предметів має бути не більше двох-трьох з однієї або споріднених освітніх галузей (наприклад, фізика, інформатика і математика, хімія і технології, біологія і екологія, географія і економіка тощо). Так, у профілях, де профільними обрано природничі предмети біологія і хімія, решта природознавчих предметів (фізика, географія) вивчається за програмою загальноосвітнього рівня.

Зміст окремих навчальних предметів може інтегруватися. Так, у профілях природничо-математичного і технологічного спрямування може вивчатися інтегрований курс «Суспільствознавство», а у профілях суспільно-гуманітарного, художньо-естетичного напрямів - «Природознавство».

Курси за вибором - це навчальні курси, які доповнюють навчальні предмети і входять до складу допрофільної підготовки та профільного навчання. Курси за вибором створюються за рахунок варіативного компонента змісту освіти.

Функцією курсів за вибором допрофільної підготовки є формування у школярів правильного вибору профілю навчання, визначення сфери майбутньої професійної діяльності, усвідомлення учнями своїх переваг з позиції майбутньої діяльності.

Відповідно до цілей і завдань навчання в класі інформаційно-технологічного профілю на профільному (підвищеному) рівні вивчаються предмети: інформатика, математика.

Інформатика є одним із засобів формування не тільки освітнього, а й розвиваючого та інтелектуального потенціалу особистості. У процесі профільного вивчення інформатики основні завдання курсу значно розширюються та доповнюються, що обумовлено необхідністю виявлення та розвитку в учнів логічних здібностей, підготовки їх до участі в інтелектуальних змаганнях та наукових дискусіях, формування в них стійкого інтересу до інформатики і пов'язаної з нею професійної діяльності, підготовки до навчання у вищих навчальних закладах.

Мета курсу досягається через практичне оволодіння учнями навичками роботи з основними складовими сучасного програмного забезпечення комп'ютерів, ознайомлення з функціональним призначенням основних пристроїв комп'ютера, з основами технології розв'язування задач за допомогою комп'ютера, починаючи від їх постановки й побудови відповідних інформаційних моделей і завершуючи інтерпретацією результатів.

Ще однією з головних ідей, покладених у розробку програми, є *стимулювання самостійної роботи* учнів шляхом виконання власних проектів та проектних завдань. Це в першу чергу спонукає до *розвитку їх творчого креативного мислення* під час опанування курсу профільного вивчення інформатики.

Інформатика особлива тим, що вона одночасно є самостійною наукою і прикладною. Саме тому у програмі відображений *наскрізний зв'язок* тем курсу з іншими предметами шкільного компоненту через виконання практичних, лабораторних робіт, розробки власних проектів.

Програма ставить за мету:

- розвиток логічного, аналітичного мислення та основних видів розумової

діяльності: уміння використовувати індукцію, дедукцію, аналіз, синтез, робити висновки, узагальнення;

- формування теоретичної бази знань учнів щодо процесів перетворення, передавання та використання інформації, а також способів організації даних, розкриття значення інформаційних процесів у формуванні сучасної системно-інформаційної картини світу, розкриття ролі інформаційних технологій в розвитку сучасного суспільства;
- розвиток уміння розв'язувати змістовні задачі різного рівня складності, користуючись відомими теоретичними положеннями, математичним апаратом, літературою та комп'ютерною технікою;
- підготовку учнів до участі в олімпіадах, конкурсах, турнірах, науково-практичних конференціях, конкурсах-захистах науково-дослідницьких робіт різного рівня та інших інтелектуальних змаганнях;
- доведення вивчення інформатики до творчого рівня;
- бачення учнями можливостей використання набутих знань у їх майбутній професії;
- інтеграцію інформатики з іншими предметами, що викладаються в навчальних закладах.

Вивчення курсу «Економіка» у класах з економічним профілем навчання спрямоване на досягнення загальних для різних профілів та особливих цілей.

До загальних цілей, які реалізуються при вивченні економіки у класах усіх профілів навчання, належить таке:

- засвоєння фундаментальних знань про економічне життя суспільства, а саме: основних економічних категорій, законів, закономірностей, тенденцій;
- формування світогляду цивілізованої людини, що визнає такі загальнолюдські цінності, як свобода діяльності та вибору, право приватної власності, дотримання законності тощо;
- сприяння розвитку навичок раціональної економічної поведінки людини як споживача, найманого працівника, підприємця, платника податків, користувача суспільних благ, члена місцевої громади, активного виборця тощо;
- формування навичок самостійної роботи при виконанні практичних завдань.

Особливими цілями вивчення економіки у класах економічного профілю навчання є:

- засвоєння спеціальних знань, пов'язаних з вибором майбутньої сфери діяльності та професії;
- оволодіння деякими прийомами економічного аналізу;
- підготовка до навчання у вищих навчальних закладах економічного, соціологічного, правового профілів.

У 10-му класі учень, передусім, має засвоїти зміст фундаментальних явищ, які властиві будь-якій економіці. Це – виробничі ресурси, продукт, виробництво, потреби, споживач, виробник, економічна ефективність, економічний кругообіг та економічна система тощо. Далі він знайомиться з процесами та явищами, які властиві ринковій економіці, а саме: попитом, пропозицією, ціною, еластичністю попиту та пропозиції, ринковими доходами, формами грошей та елементами ринкової інфраструктури.

Матеріал 11-го класу присвячений підприємництву та різним аспектам діяльності підприємства. Учень не лише знайомиться з основними функціями, які виконує підприємець, а й вивчає особливості підприємств за різних форм власності, організаційних та ринкових структур, усвідомлює роль уряду в організації підприємницької діяльності. У 11-му класі предметом вивчення також стає національна економіка та світове господарство. Розкриваються закономірності функціонування національної економіки як цілого, роль уряду у забезпеченні цієї цілісності та інструменти урядового впливу на економіку. При вивченні форм міжнародних економічних відносин та еволюції економічної інтеграції країн формується уявлення про цілісність світового господарства та місце у ньому вітчизняної економіки. Учень знайомиться з основними тенденціями змін у міжнародних економічних відносинах, зі змістом глобалізаційних процесів та їх впливом на національну економіку.

Природничі науки є інтегрованим курсом для старшої профільної школи, призначений для учнів гуманітарного напрямку.

Мета курсу спрямована на формування в учнів природничо-наукової картини світу (ПНКС) та природничо-наукової компетентності, уявлень про роль і місце людини в природі, засвоєння ними основних понять природознавства, що складають ядро знань про природу, на створення особистісно-значимої системи знань – образу природи як основи життєствердного образу світу.

Курс враховує психологічні особливості учнів-гуманітаріїв, цілісне сприйняття ними інформації.

Завдання шкільного предмета природознавство у профільній школі:

- засвоєння учнями цілісності змісту компонентів освітньої галузі «Природознавство», ознайомлення їх з методами пізнання природничих наук, з найбільш важливими ідеями і досягненнями природознавства, що спричинили визначальний вплив на уявлення людини про природу, розвиток науки і техніки; духовний і культурний розвиток людини;
- формування ядра природничих знань, особистісно значимої системи знань про природу — образу природи, що визначає виважену поведінку людини в природному, суспільному, культурному, технологізованому доквіллі, його збереженні для наступного покоління, критичну оцінку і використання нею природничо-наукової інформації, позицію по відношенню до наукових проблем, що розв'язуються в суспільстві;
- розвиток природовідповідно високих рівнів інтелекту, творчих здібностей і критичного мислення в процесі формування цілісних уявлень про природу, проведення дослідів, використання і фундаменталізації природничо-наукової інформації на основі загальних закономірностей природи (ЗЗП) та засад освіти сталого розвитку;
- переконання в можливості пізнання законів природи і необхідності використання знань про природу для розвитку природозбережувальної цивілізації, прийняття обґрунтованих на основі законів рішень під час розв'язання суспільних проблем та проблем, пов'язаних зі своєю професією;
- використання природничо-наукових знань у повсякденному житті.

Курс передбачає формування загальнонавчальних умінь і навичок, ключових компетентностей, таких як: природничо-наукової, математичної,

спілкування державною мовою, комунікаційної, громадянської, соціальної, інформаційної, здоров'язберезувальної, ініціативності та підприємливості, екологічної грамотності.

Зміст курсу охоплює зміст освіти та державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів Державного стандарту природничо-наукової освіти, її загальноприродничого, астрономічного, біологічного, фізичного, хімічного, фізико-географічного компонентів у старшій школі; реальні об'єкти та процеси довкілля старшокласника.

Розділ 4

Організація роботи з учнями з особливими освітніми потребами (Інклюзивна форма навчання)

Відповідно до Закону України «Про освіту» (ст. 3,53,55,25), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (ст. 26), Постанови Кабінету Міністрів України № 957 від 15 вересня 2021 року «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти», Постанови Кабінету Міністрів України № 483 від 26 квітня 2022 року «Про затвердження змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 року № 530 і від 15 вересня 2021 року № 957», наказу Міністерства освіти і науки України від 08 червня 2018 року № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої та дошкільної освіти», листа Міністерства освіти і науки України № 1/3710-22 від 28 березня 2022 року «Про роботу інклюзивно-ресурсних центрів та організацію освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами у період воєнного стану» та листа Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2023 року № 1/13094-23 «Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2023/2024 навчальному році» і з метою створення оптимальних умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб та можливостей, забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах, виходячи із висновків комунального закладу «Інклюзивно-ресурсного центру № 1» Тернопільської міської ради, організовано освітній процес у 1-В,Г, 2-В, 3-Д, 4-В, 5-А, 8-Д, 9-В, 11-А класах відповідно до даної освітньої програми з додаванням корекційно-розвиткової складової.

У Освітній програмі застосовуємо таке тлумачення термінів, яке зазначає Закон України «Про освіту»:

- особа з особливими освітніми потребами - особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;

- інклюзивне навчання - система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Метою інклюзивного навчання є реалізація права дітей з особливими освітніми потребами на освіту, їх соціалізація та інтеграція у суспільство, залучення сім'ї до участі в освітньому процесі.

Основними завданнями інклюзивного навчання є:

- здобуття дітьми з особливими освітніми потребами освіти відповідного рівня у середовищі здорових однолітків відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти;

- забезпечення різнобічного розвитку дітей, реалізація їх здібностей;

- створення інклюзивного освітнього середовища (сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей);

- розумне пристосування - запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами;

- створення позитивного мікроклімату у закладі з інклюзивним навчанням, формування активного міжособистісного спілкування дітей з особливими освітніми потребами з іншими учнями;

- забезпечення диференційованого психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами;

- надання консультативної допомоги сім'ям, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, залучення батьків до розроблення індивідуальної програми розвитку.

З метою підвищення ефективності навчального процесу запроваджено корекційно-розвиткова складова Індивідуальної програми розвитку кожної дитини, якою регламентується організація системної реабілітаційної роботи з учнями (вихованцями): розвиток слухового сприймання; розвиток мовлення; корекція розвитку; соціально-побутове орієнтування; розвиток комунікативної діяльності і творчості; фізичний розвиток (ЛФК). Така робота передбачає вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, і потребує впровадження особистісно орієнтованих програм навчання та реабілітації за індивідуальним та диференційованим підходом. Під час освітнього процесу з застосуванням технологій дистанційного навчання корекційно-розвиткова складова Індивідуальної програми розвитку кожної дитини здійснюється, враховуючи технічні та фізіологічні можливості кожного здобувача освіти з особливими освітніми потребами.

В умовах інклюзивного середовища навчання дітей з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до особливостей, що зазначені в індивідуальній програмі розвитку та з використанням індивідуального навчального плану та індивідуальної навчальної програми кожної дитини з особливими освітніми потребами.

При створенні класу з інклюзивним навчанням на окремому аркуші (без грифу затвердження) складається індивідуальний навчальний план для дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням рекомендацій комунального закладу «Інклюзивно-ресурсного центру № 1» Тернопільської міської ради та за участю батьків.

Індивідуальний навчальний план розробляється на основі Типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку педагогами (в тому числі дефектологами), які беруть безпосередню участь в навчально-виховному процесі, за участі батьків дитини, і затверджується керівником закладу.

Індивідуальний навчальний план визначає перелік навчальних предметів, послідовність їх вивчення, кількість годин, що відводяться на вивчення кожного

предмета за роками навчання, а також тижневу кількість годин. В індивідуальному навчальному плані передбачається від 3 до 6 годин на тиждень для проведення корекційно-розвиткових занять, а також додаткові години на індивідуальні і групові заняття, курси за вибором, факультативи тощо.

На офіційному веб-сайті МОН на сторінці «Освіта дітей з особливими потребами» розміщені навчальні плани, програми для дітей з особливими потребами (за нозологіями), програми з корекційно-розвиткової роботи для дітей з психо-фізичними порушеннями (за нозологіями).

Розділ 5. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які мають реалізовуватись у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів:

1. Вільне володіння державною мовою: учень/учениця уміє усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовий вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.

2. Спілкування іноземними мовами: учень/учениця розуміє прості висловлювання іноземною мовою, спілкується нею у відповідних ситуаціях, оволодіває навичками міжкультурного спілкування.

3. Математична компетентність: учень/учениця уміє виявляти прості математичні залежності в навколишньому світі, моделює процеси та ситуації із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлює ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.

4. Компетентності у галузі природничих наук, техніки, технологій: учень/учениця уміє пропонувати нові ідеї, прагне до пошуку та допитливості, самостійно чи в групі спостерігає та досліджує, формулює припущення і робить висновки на основі проведених дослідів, прагне пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.

5. Інноваційність: учень/учениця відкритий до нових ідей, ініціює зміни у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), забезпечує подальшу здатність успішно навчатися, відчуває себе частиною спільноти і бере участь у справах громади.

6. Екологічна компетентність: учень/учениця усвідомлює основи екологічного природокористування, дотримується правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміє важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства. Розуміє взаємозв'язок людини й навколишнього середовища та її залежність від природних ресурсів; готовий обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища на рівні свого регіону, держави та на глобальному рівні; уміє презентувати та обґрунтовувати проекти, спрямовані на збереження довкілля та забезпечення його сталого розвитку.

7. Інформаційно - комунікаційна компетентність: учень/учениця уміє опанувати основу цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатний безпечно та етично використовувати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.

8. Навчання впродовж життя: учень/учениця опановує уміння і навички, необхідні для подальшого навчання, організовує власне навчальне середовище, вміє здобувати нову інформацію з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначає власні навчальні цілі та способи їх досягнення, навчання працювати самостійно та в групі.

9. Громадянські та соціальні компетентності: учень/учениця усвідомлює рівні права і можливості, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, є активним у житті класу та школи, поважає права інших осіб, уміє діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінує культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливо ставиться до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримується здорового способу життя. Дає обґрунтовану оцінку особливостям життєдіяльності в демократичному суспільстві, презентує свою роль у його розвитку; висловлює свою громадянську позицію та свої погляди щодо різноманітних соціальних проблем як у власній країні, так і у світовому просторі; дискутує довкола питань про свою роль і місце у сучасному середовищі, обґрунтовуючи власні погляди конкретними прикладами із життя світової спільноти.

10. Культурна компетентність: учень/учениця долучається до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.

11. Підприємливість, фінансова грамотність: учень/учениця уміє застосовувати на практиці набуті знання; прагне до гідної соціальної та професійної самореалізації, ініціативний, готовий брати відповідальність за власні рішення, вміє організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлює етичних цінностей ефективної співпраці, готовий до втілення в життя ініційованих ідей, приймає власні рішення.

12. Здоров'я і безпека: учень/учениця уміє дискутувати довкола питань здоров'я людини; усвідомлює вплив шкідливих звичок на здоров'я людини; дотримується правил дорожнього руху, правил поведінки на воді та в інших місцях.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Розділ 6. Форми організації освітнього процесу

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 20 серпня 2019 року № 79-525 «Щодо організації форм здобуття загальної середньої освіти» та статті 9 Закону України «Про освіту» загальна середня освіта може бути організована за такими формами:

- інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева);
- індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж).

У школі у 2023/2024 навчальному році організована інституційна (денна) форма навчання для 1297 здобувачів освіти та індивідуальна форма навчання (сімейна (домашня)) для 50 учнів з різних класів. Індивідуальна форма навчання (сімейна (домашня)) передбачає гнучкіший спосіб навчання та дозволяє створити індивідуальну освітню траєкторію під потреби кожної окремої дитини. Вона діє для учнів, чії батьки хочуть і готові самостійно організувати навчання вдома. Проте учня зараховують до школи та закріплюють за певним класом відповідно до заяви батьків. Вчителі, що працюють в даному класі відслідковують його навчальний прогрес. Знання учня мають відповідати Державному стандарту. Формувальне та підсумкове оцінювання здійснюється 4 рази на рік.

Педагогічний патронаж передбачений для учнів, які за станом здоров'я не можуть з'являтися у школі щодня, перебувають на стаціонарному лікуванні або потребують навчання біля лікарняного ліжка. Педагогічний патронаж передбачає індивідуальний супровід учня з боку вчителя. Проте велику частину матеріалу учень має опрацювати самостійно.

Екстернат передбачений для учнів, які із поважних причин (стан здоров'я, збройний конфлікт, проживання (перебування) за кордоном (для громадян України), на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, території, на якій встановлено режим надзвичайної ситуації або режим надзвичайного стану тощо) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти або не можуть пройти річне оцінювання; є громадянами України, які здобували або здобувають повну загальну середню освіту за кордоном (в закладах освіти інших країн).

Основними формами організації освітнього процесу є й різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою

механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях-практикумах. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів. Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей. Ця форма організації як правило застосовується у класах з вечірньою формою здобуття освіти або для інших здобувачів профільної середньої освіти.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за

виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Експерсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу експерсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

У школі широко застосовується інформаційно-комунікативні технологій. Застосування ІКТ в освітньому процесі базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності. Це дозволяє формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими особистостями. Вчителі не тільки самі активно використовують інтернет-ресурси, сучасні інформаційні технології, але й забезпечують їх активне використання учнями. Тому створенні вчителями персональні предметні сайти є однією з важливих форм роботи сучасного вчителя і є поштовхом для подальшого освоєння нових сучасних веб-ресурсів відповідно до вимог ІК-компетентності, що важливо у процесі модернізації навчання в сучасній школі.

Під час перебування учнів на карантині, не можливості забезпечити безпечні умови для перебування учнів в закладі (воєнний стан) або інша надзвичайна ситуація освітній процес здійснюється із застосуванням технологій дистанційного навчання через платформу Єдина школа, веб-застосунки, як Gmail, Google Диск, Google Meet, Google Календар, Google Документи, Google Таблиці, Google Презентації, Google Sites, Google Classroom, та ін.. Використання технологій дистанційного навчання дозволяє уникати вимушених перерв в освітньому процесі, робити навчання більш доступним та сучасним.

Вчителями школи при проведенні освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання:

- 1) плануються уроки відповідно до календарно-тематичного планування та забезпечується виконання освітньої програми з предмету в повному обсязі;
- 2) онлайн-уроки проводяться відповідно до розкладу уроків;
- 3) онлайн-уроки проводяться через платформу Єдина школа;
- 4) завдання до уроку розміщуються в електронному журналі/щоденнику «Єдина школа»;
- 5) при застосуванні допоміжних онлайн-сервісів для проведення тестувань, опитувань, спільної роботи тощо посилання розміщуються в електронному журналі/ щоденнику «Єдина школа»;
- 7) на початку онлайн-уроку вчитель зобов'язаний відмітити відсутніх учнів на уроці через електронний журнал/ щоденник «Єдина школа»;
- 8) здійснюється оцінювання навчальних досягнень учнів, використовуючи електронний журнал/ щоденник «Єдина школа»;

9) для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), забезпечити використання інших засобів комунікації, доступних для учнів (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

Крім того великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між всіма учасниками освітнього процесу.

Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо:

- подолання інертності мислення;
- перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації освітнього процесу, але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Як інструменти педагогіки партнерства можна використовувати цікаві й захоплюючі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Розділ 7. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Згідно статті 17 «Оцінювання результатів навчання учнів та їх атестація» (Закон України «Про повну загальну середню освіту») кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання.

Формувальне, поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів на предмет їх відповідності вимогам навчальної програми, вибір форм, змісту та способу оцінювання здійснюють педагогічні працівники закладу освіти.

Оцінювання результатів навчання учня з особливими освітніми потребами в закладах освіти здійснюється згідно із загальними критеріями оцінювання та з урахуванням індивідуального навчального плану (за наявності).

Оцінювання результатів навчання та особистих досягнень учнів у 1-2 класах має формувальний характер, здійснюється вербально, на суб'єктних засадах, що передбачає активне залучення учнів до самоконтролю і самооцінювання.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Здійснення формуального оцінювання орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня. Воно розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно.

Орієнтирами для здійснення формуального оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи,

визначені Державним стандартом початкової освіти до першого циклу навчання (1-2 класи), і очікувані результати, зазначені в освітній програмі.

При цьому особливості дитини можуть впливати на темп навчання, внаслідок чого вона може досягати вказаних результатів раніше або пізніше від завершення зазначеного циклу чи рівня.

Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для:

- організації постійного спостереження за динамікою формування певних навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами, та особистим розвитком учня;

- обговорення навчального поступу з учнями та їхніми батьками або особами, які їх замінюють;

- формувального (поточного) та завершального (підсумкового) оцінювання.

Завершальне (підсумкове) оцінювання результатів навчання у першому класі має місце лише в кінці навчального року і проводиться з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання. Форми і види перевірок для проведення завершального оцінювання учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу.

Формувальному оцінюванню підлягає процес навчання учня, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату. Метою такого оцінювання є формування у дитини впевненості в собі, в своїх можливостях; відзначення будь-якого успіху; акцентування уваги на сильних сторонах, а не на поминках; діагностування досягнення на кожному з етапів навчання; адаптування освітнього процесу до здатностей дитини; виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню; стимулювання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів; запобігання побоюванням помилитися.

Формувальне оцінювання має мотивувати і надихати дитину на навчальну діяльність, вияв власних здобутків та сприяти формуванню навичок застосування знань і умінь при виконанні практико орієнтованих завдань.

Невід'ємним складником оцінювальної діяльності є вироблення в учнів здатності самостійно оцінювати власний прогрес. Для організації самоконтролю можна використовувати різноманітні листки самооцінювання, оформлені у цікавий для дітей спосіб. Здійснення зворотного зв'язку з учнями в процесі оцінювання кожної виконаної роботи має орієнтувати їх на успіх, підтримувати й надихати на саморозвиток і вдосконалення. Таким чином виявляється формувальний характер контролю та оцінювання особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей.

Документами, які свідчать про результати навчання учнів і підтверджують факт досягнення ними очікуваних результатів, є робочі зошити учнів, робочі аркуші з виконаними роботами, зошити для діагностувальних робіт, учнівські портфоліо. Зошити для діагностувальних робіт, учнівські портфоліо рекомендовано зберігати у школі.

Підсумкове завершальне оцінювання навчальних досягнень учнів передбачає узагальнення інформації про їхній навчальний поступ протягом навчального року, при цьому не передбачає проведення окремих діагностувальних робіт. Результати підсумкового завершального оцінювання

учитель визначає на основі власних педагогічних спостережень, результатів тематичного оцінювання, аналізу учнівських портфоліо та фіксує у свідоцтвах досягнень.

Річне оцінювання та державна підсумкова атестація здійснюються за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку у разі переведення його на наступний рік навчання.

У свідоцтві досягнень учитель фіксує розгорнуту інформацію про навчальний поступ учня/учениці у школі протягом навчального року з усіх предметів вивчення за показниками, які відповідають визначеним типовою освітньою програмою очікуваним результатам навчання, та надає рекомендації щодо подальшого навчання. Документ підписують учитель і батьки. Оригінал свідоцтва досягнень надається батькам, а його завірена копія зберігається в особовій справі учня в школі.

Інформація про формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учня є конфіденційною. Вона обговорюється лише під час індивідуальних зустрічей учителя з учнем/ученицею та його/її батьками або консультацій з фахівцями, які беруть участь у розробленні індивідуальної траєкторії розвитку учня.

Для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти, у другому семестрі 3-го класу, у першому та другому семестрах 4-го класу, у першому семестрі 5-го класу в класних журналах і в Свідоцтві досягнень перед виставленням підсумкової оцінки у відповідних графах результатів навчання зазначати першу літеру («В», «Д», «С», «П»), що відповідає назві рівня досягнень орієнтовних критеріїв оцінювання результатів навчання з предметів (Високий, Достатній, Середній, Початковий) та супроводжувати вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня / учениці (а не на помилки або невдачі). Оцінювання є зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Система оцінювання має на меті допомогти вчителю конкретизувати навчальні досягнення учнів і надати необхідні інструменти для впровадження об'єктивного й справедливого оцінювання результатів навчання.

Оцінювання учнів 6 класів здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 року № 289 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти». В освітньому процесі 6 класу застосовують формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне. Для проведення зазначених видів оцінювання ефективно використовувати компетентісно орієнтовані завдання. Оцінюванню також підлягає сформованість в учениць/учнів наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти: читання з розумінням, висловлення власної

думки усно й письмово, конструктивне керування емоціями, критичне й системне мислення, логічне обґрунтування позиції, творчість, ініціативність, конструктивне керування емоціями, оцінювання ризиків, ухвалювання рішень, розв'язування проблем, співпраця з іншими.

Семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюють за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 12.

Оцінювання результатів навчання в освітніх галузях «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура» здійснювати на позитивному ставленні до кожного учня, і враховувати не рівень недоліків та прорахунків, а рівень особистих досягнень. За рішенням педагогічної ради заклад освіти відмовився від оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів з предметів освітніх галузей «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура».

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти в 9-11 класах здійснюється за накопичувальною 200-х бальною шкалою з наступним переведенням у кінці семестру та року до 12-бальної системи (шкали) оцінювання, відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011 року № 329 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 11 травня 2011 року за № 566/19304), та Орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 21 серпня 2013 року № 1222.

Семестрова та річна оцінки у 8-11 класах можуть підлягати коригуванню. Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03 червня 2008 року № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення.

Наказом керівника закладу створюється комісія та затверджується графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі/учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ.

Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 року № 762 (зі змінами).

Розділ 8. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за освітньою програмою

Зарахування дітей до закладу освіти здійснюється, як правило, до початку навчального року та відповідно до території обслуговування (відповідно до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 року № 367).

Органам місцевого самоврядування та місцевим органам виконавчої влади рекомендовано щороку не пізніше ніж за один місяць до завершення прийому заяв про зарахування визначати дату початку їх приймання. Такий строк не може бути меншим одного місяця.

Зарахування дітей до початку і впродовж навчального року здійснюється виключно на вільні місця. Після зарахування дітей до закладу освіти їх розподіл між класами відбувається в межах нормативу наповнюваності класів, визначеного Законом України «Про повну загальну середню освіту».

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (згідно ст. 12 Закону України «Про освіту») з урахуванням досягнень попереднього етапу розвитку здобувачів освіти. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього самого навчального року.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту, на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти). У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти,

затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 10 лютого 2021 року № 160.

Профільна середня освіта здобувається після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну атестацію, на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року згідно поданої заяви.

Зарахування учнів до класу, що навчається за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України», відбувається відповідно до чинного законодавства на підставі заяв батьків або осіб, які їх замінюють. До здобуття другого рівня повної загальної середньої освіти адаптаційного циклу (5–6-ті класи) допускаються переважно учні, які здобували початкову освіту за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України», за бажанням батьків (або осіб, які їх замінюють). При наявності вільних місць можливим є перехід (вступ) учня/учениці з класів, які працюють не за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», до проєктних класів. У кожному індивідуальному випадку рішення приймає адміністрація закладу загальної середньої освіти.

Адміністрація закладу організує проведення діагностичної перевірки рівня навчальних досягнень таких учнів. Діагностична перевірка проводиться з математики (письмово) та іноземної мови (усно та письмово). Для проведення діагностичної перевірки наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджуються склад комісії (голова та члени комісії), графік проведення й діагностичні завдання з математики та іноземної мови.

За результатами діагностичної перевірки висновки комісії оформлюються в протоколі. Зарахованим (переведеним) може бути учень/учениця, у якого(ї) діагностична перевірка виявила рівень навчальних досягнень не нижче достатнього з обох предметів. Якщо кількість бажаючих перевищує кількість вільних місць, то зарахованим/переведеним буде учень/учениця, який(а) набрав(ла) більшу суму балів під час діагностичної перевірки. На підставі висновків комісії рішення про зарахування (переведення) учня/учениці приймає керівник закладу освіти.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання у порядку, визначеному Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року № 367, або у екстернатній формі здобуття повної загальної середньої освіти згідно до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160, упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової, базової, профільної середньої освіти за інших умов.

Зарахування дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного чи спеціального класу (з його утворенням у разі відсутності) здійснюється на підставі доданого до заяви про зарахування висновку про комплексну (чи повторну) психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини (чи витягу з протоколу засідання психолого-медико-педагогічної консультації).

Розділ 9. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми. Система внутрішнього моніторингу якості освітніх послуг

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення навчально-методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників: підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – не менше 150 годин здійснюється протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки ;
- дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу.

Моніторинг – це форма організації, збору, системного обліку та аналізу інформації про організацію і результати освітнього процесу для ефективного вирішення завдань управління якістю освіти.

Внутрішній моніторинг діяльності школи є складовою частиною системи освітнього моніторингу, яка передбачає *збирання* (первинні дані), *оброблення* (аналіз і оцінка якості освіти), *зберігання* (формування і ведення бази даних) та *розповсюдження* інформації про стан освіти (адресне забезпечення користувачів статистичною й аналітичною інформацією), *прогнозування* на підставі об'єктивних даних динаміки й основних тенденцій її розвитку, *розроблення* науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення якості надання освітніх послуг закладом та ефективності функціонування освітньої галузі в цілому, *формування* завдань, тестів іншого інструментарію для оцінки якості освітнього процесу з методичними рекомендаціями.

Під контролем у вигляді моніторингу розуміється діагностичний контроль, в результаті якого вивчаються умови, процес, результати освітньої діяльності з метою виявлення їх відповідності законодавчим, нормативно-правовим, інструктивно-методичним документам про освіту.

Введення в Україні сучасних технологій оцінювання школярів, проведення ЗНО та ДПА навчальних досягнень учнів, упровадження в життя ідеї стандартизації в освіті потребують широкого застосування моніторингових досліджень. Це дає можливість забезпечити кожного учня інформацією про стан його навчальної підготовки та допомогти йому в корегуванні цього стану відповідно до його запитів і потреб. Моніторингові дослідження передбачають постійне спостереження за будь-яким навчальним процесом з метою виявлення

його відповідності очікуваним результатам, визначення передумов для прийняття управлінських рішень і запровадження необхідних змін в освіті, спрямованих на підвищення її якості.

Напрями моніторингу якості освіти

Моніторинг умов функціонування освітньої системи:

- якість кадрового забезпечення;
- рівень навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення;
- рівень науково-методичної роботи;
- стан запровадження профільного навчання.

Моніторинг кадрового забезпечення освітнього процесу:

- рівень викладання базових дисциплін;
- стан запровадження освітніх інновацій;
- рівень реалізації виховних систем.

Моніторинг результатів освітнього процесу:

- рівень навченості учнів з предметів інваріантної частини;
- рівень соціального, психічного, фізичного розвитку особистості;
- рівень вихованості учнів.

Очікувані результати:

- покращення якості надання освітніх послуг;
- підтримка обдарованої молоді;
- підняття престижу творчих педагогів;
- впровадження освітніх інновацій;
- створення позитивного іміджу, конкурентноздатності школи.

Освітня програма на 2023/2024 навчальний рік Тернопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 28 передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державними стандартами.

Реалізація освітньої програми забезпечує всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Для виконання освітньої програми у 2023/2024 навчальному році передбачено використання, затверджених Міністерством освіти і науки України, навчальних програм з усіх предметів інваріантної частини, курсів за вибором варіативної складової, що забезпечує інтеграцію загальноосвітніх основних і додаткових програм у єдину освітню програму. Це дозволяє одержати запланований якісний результат освіти – «модель» випускника Тернопільської ЗОШ I-III ступенів № 28.

складено за таблицею
до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна,
затвердженої наказом МОН України
від 12 серпня 2022 року № 743

Навчальний план для 1-В, Г, 2-А, В класів

Назва освітньої галузі	Назва навчального предмета	Кількість годин на тиждень	
		1-В, Г	2-А, В
Мовно-літературна	Українська мова	5	5
	Англійська мова	2	3
Математична	Математика	3	3
Мовно-літературна	<u>Я досліджую світ</u>	2	2
Математична		1	1
Природнича		2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична		1	1
Технологічна		1	1
Інформатична		Інформатика	-
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Фізкультурна	Фізична культура *	3	3
Разом (без фізичної культури) + фізична культура		19 + 3	21+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1
Україна – єдина країна		1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20	22
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

складено за таблицею
до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна,
затвердженої наказом МОН України
від 12 серпня 2022 року № 743

Навчальний план для 3-А,В,Д, 4- Б,Г,Д класів

Назва освітньої галузі	Назва навчального предмета	Кількість годин на тиждень	
		3-А,В,Д	4-Б,Г,Д
Мовно-літературна	Українська мова	5	5
	Англійська мова	3	3
Математична	Математика	4	4
Мовно-літературна	<u>Я досліджую світ</u>	2	2
Математична		1	1
Природнича		2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна		1	1
Громадянська та історична		1	1
Технологічна		1	1
Інформатична	Інформатика	1	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Фізкультурна	Фізична культура*	3	3
Разом (без фізичної культури) + фізична культура		22 + 3	22 + 3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1
Україна – єдина країна		1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		23	23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		26	26

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

складено за додатком 2
до наказу МОН України
від 03 лютого 2021 року № 140

**Навчальний план для 1-А,Б, 2-Б,Г, 3-Б,Г, 4-А,В класів,
що працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»**

Назва освітньої галузі	Назва навчального предмета	Кількість годин на тиждень			
		1-А,Б	2-Б,Г	3-Б,Г	4-А,В
Мовно-літературна	Українська мова	6	6	6	6
	Англійська мова	2+1	3	3	3
Математична	Математика	3	4	4	4
Мовно-літературна	Я пізнаю світ	1	1+1	1+1	1+1
Математична		1	1	1	1
Природнича		2	2	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична		1	1	1	1
Технологічна		1	1	1	1
Фізкультурна		1	1	1	1
Мистецька		1	1	1	1
Інформатична		Інформатика	-	-	1
Мистецька	Мистецтво	1	1	1	1
Фізкультурна*	Фізична культура	2	2	2	2
Разом (без фізичної культури) + фізична культура		19+3+1	21+3+1	22+3+1	22+3+1
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		-	-	-	-
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20	22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25	26	26

* Години, передбачені для фізичної культури (предмети «Я пізнаю світ» (1 год/тижд.) та «Фізична культура» (2 год/тижд.), не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

складено за додатком 3
до Типового навчального плану
для 5-9 класів ЗЗСО,
затвердженого наказом МОН України
від 19 лютого 2021 року № 235

Навчальний план для 5-В,Г, 6-А,Г, 7-А,Б,Г класів

Назва освітньої галузі	Назва навчальних предметів та галузевих інтегрованих курсів	Кількість годин на тиждень		
		5-В,Г	6-А,Г	7-А,Б,Г
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	3
	Інтегрований курс літератур (українська та зарубіжна літератури)	3	3	3
	Іноземна мова (англійська)	4	4	4
	Друга іноземна мова (польська)	2	2	2
Математична	Математика	5	5	5
Природнича	Інтегрований курс «Природничі науки»	2	-	7
	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	-	2	-
	Географія	-	2	-
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1,5	1,5	1
Громадянська та історична	Інтегрований курс «Україна і світ : вступ до історії та громадянської освіти»	1	2	-
	Інтегрований курс «Історія: Україна і світ»	-	-	2
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5	2
Технологічна	Технології + STEM	2	2	-
	Технології	-	-	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2	2
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3
	Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються			
Разом (без фізичної культури) + фізична культура		28+3	31+3	32+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		-	-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32
Всього (без фізичної культури) + фізична культура; без врахування поділу класів на групи		28+3	31+3	32+3

складено за додатком 4
до Освітньої програми базової школи
науково-педагогічного проєкту
«Інтелект України», затвердженої
наказом МОН від 30 серпня 2022 року
№ 01-10/82

**Навчальний план для 5-А,Б, 6-Б,В класів,
які працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»**

Назва освітньої галузі	Назва навчальних предметів та галузевих інтегрованих курсів	Кількість годин на тиждень	
		5-А, Б	6-Б, В
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1	1
	Іноземна мова (англійська)	4+1	4+1
	Друга іноземна мова (польська)	2	2
Математична	Математика	6	6
Природнича	Пізнаємо природу. Моя планета Земля.	2	2
	Пізнаємо природу. Твої фізичні відкриття.	1	1
	Географія	-	2
Соціальна і здоров'я-збережувальна	Навчаємося разом	1	1
Громадянська та історична	Інтегрований курс «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти»	1	2
Технологічна	Технології	1	1
Інформатична	Інформатика	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури) + фізична культура		28+3	31+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибірових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31
Всього (без фізичної культури) + фізична культура; без урахування поділу класів на групи		28+3	31+3

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

складено за додатком 3
до Типового навчального плану
загальноосвітніх навчальних
закладів II ступеня, затвердженого
наказом МОН України
від 03.02.2021 року №140

**Навчальний план для 7-В,Д, 8-Б класів,
які працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»**

Назва освітньої галузі	Назва навчальних предметів та галузевих інтегрованих курсів	Кількість годин на тиждень	
		7-В,Д,	8-Б
Мовно-літературна	Українська мова	3	3
	Українська література	1,5	1,5
	Іноземна мова (англійська)	5	5
	Друга іноземна мова (польська)	2	2
	Зарубіжна література	0,5	0,5
Математична	Алгебра	3,5	3,5
	Геометрія	2,5	2,5
Природнича	Біологія	2	2
	Географія	2	2
	Фізика	2	2
	Хімія	2	2
Соціальна і здоров'я-збережувальна	Навчаємося разом	1	1
Громадянська та історична	Інтегрований курс «Історія: Україна і світ»	2	2,5
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Технологічна	Технології	1	1
Інформатична	Інформатика	1	1,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури) + фізична культура		32+3	33+3
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси та індивідуальні заняття		-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33
Всього (без фізичної культури) + фізична культура; без урахування поділу класів на групи		35	36

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

складено за таблицею 1
до Типової освітньої програми,
затвердженої наказом МОН України
від 20 квітня 2018 року № 405

Навчальний план для 8-А,В,Г,Д, 9-А,Б,В,Г класів

Назва освітньої галузі	Назва навчальних предметів та галузевих інтегрованих курсів	Кількість годин на тиждень	
		8-А,В,Г,Д	9-А,Б,В,Г
Мови і літератури	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
	Іноземна мова (англійська)	3	3
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	-	1
Математика	Алгебра	2	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Біологія	2	2
	Географія	2	1,5+0,5
	Фізика	2	3
	Хімія	2	2
Мистецтво	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура*	3	3
Разом (без фізичної культури) + фізична культура		28,5+3	30+3+0,5
Додаткові години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		3	2,5
- Фінансова грамотність		1	-
- курс за вибором «Початкова військова підготовка»		-	0,5
Факультативи за окремим наказом		2	2
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33
Всього (без фізичної культури) + фізична культура; без урахування поділу класів на групи		31,5+3	33+3

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

складено за таблицею 1
до Типової освітньої програми,
затвердженої наказом МОН України
від 28 листопада 2019 року № 1493

Навчальний план для 10-А,Б, 11-А,Б класів
(з експериментальними інтегрованими курсами)

Назва навчальних предметів та інтегрованих курсів	Кількість годин на тиждень	
	10-А, Б	11-А, Б
Базові предмети	23,5+4+0,5	21,5+4+0,5
Українська мова	2+2	2+2
Українська література	2	2
Іноземна мова (англійська)	2+1	2+1
Зарубіжна література	1	1
Історія: Україна і світ (експериментальний інтегрований курс)	3+1	3+1
Громадянська освіта	2	-
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Природничі науки (експериментальний інтегрований курс)	4	4
Фізична культура*	3	3
Захист України	1,5+0,5	1,5+0,5
Профільні предмети і спеціальні курси	5	7
Фінансова грамотність	-	2
Економіка	2	-
Польська мова	2	2
Основи сім'ї	1	1
Вакансія	-	2
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	3	3
Інформатика	2	1
Мистецтво	1	2
Разом	31,5+4,5	29,5+4,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси, індивідуальні заняття	2	2
Гранично допустиме навчальне навантаження	33	33
Всього (без фізичної культури) + фізична культура; без урахування поділу класів на групи	38	38

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Модельні навчальні програми для 5 - В, Г класів

Предмет	Модельна навчальна програма
Інформатика	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пасічник О. В., Чернікова Л. А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Педан О. С., Коломоець Г. А., Боляк А. А., Ребрина А. А., Дерев'янко В.В., Стеценко В.Г., Остапенко О.І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інші) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2022 року № 752)
Математика	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Мерзляк А.Г., Номіровський Д. А., Пихтар М. П., Рубльов Б. В., Семенов В. В., Якір М. С.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т.Д.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс літератур	Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Тригуб І. А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
Іноземна мова (англійська)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Друга іноземна мова (польська)	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О. Я.,

Предмет	Модельна навчальна програма
	Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О.М, Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Природничі науки»	Модельна навчальна програма «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори Білик Ж.І., Засекіна Т.М., Лашевська Г.А., Яценко В.С.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Модельна навчальна програма «ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Історія: Україна і світ»	Модельна навчальна програма «Україна і світ. Вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кафтан М.В., Козорог О.Г., Костюк І.А., Мудрий М.М., Селіваненко В.В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Технології+STEM	Модельна навчальна програма «ТЕХНОЛОГІЇ. 5–6 КЛАСИ» для закладів загальної середньої освіти (автори Кільдеров Д.Е., Мачача Т. С., Юрженко В. В., Луп'як Д. М.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Мистецтво»	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Модельні навчальні програми для 6 – А, Г

Предмет	Модельна навчальна програма
Інформатика	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пасічник О. В., Чернікова Л.А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Педан О. С., Коломоець Г. А., Боляк А. А., Ребрина А. А., Деревянко В.В., Стеценко В.Г., Остапенко О.І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інші) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2022 року № 752)
Математика	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Мерзляк А. Г., Номіровський Д. А., Пихтар М. П., Рубльов Б. В., Семенов В. В., Якір М. С.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс літератур	Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Тригуб І. А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
Іноземна мова (англійська)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Друга іноземна мова (польська)	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О. Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О.М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

Предмет	Модельна навчальна програма
	(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Пізнаємо природу	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори: Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Географія	Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Модельна навчальна програма «ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори: Шиян О., Волощенко О., Гриньова М., Дяків В., Козак О., Овчарук О., Седоченко А., Сорока І., Страшко С.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти»	Модельна навчальна програма «Україна і світ. Вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори: Кафтан М. В., Козорог О. Г., Костюк І. А., Мудрий М. М., Селіваненко В. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Технології+STEM	Модельна навчальна програма «ТЕХНОЛОГІЇ. 5–6 КЛАСИ» для закладів загальної середньої освіти (автори Кільдеров Д. Е., Мачача Т. С., Юрженко В. В., Луп'як Д. М.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Мистецтво»	Навчальна програма «Мистецтво. 6 клас» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти, створена на основі модельної навчальної програми «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Модельні навчальні програми для 7-А, Б, Г

Предмет	Модельна навчальна програма
Інформатика	Модельна навчальна програма «Інформатика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пасічник О. В., Козак Л. З., Ворожбит А. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2023 № 1090)
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Коломоець Г. А., Боляк А. А., Дутчак М. В., Дніпров О. С., Бідний М. В., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Малечко Т. А., Омеляненко І. О., Волкова І. В., Педан О. С. та інші) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24 липня 2023 року № 883)
Математика	Модельна навчальна програма «Математика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Василюшин М. С., Милянник А. І., Працьовитий М. В., Простакова Ю. С., Шкільний О. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)
Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)
Інтегрований курс літератур	Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А., Молодик К. Ю.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)
Іноземна мова (англійська)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Друга іноземна мова (польська)	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М.,

Предмет	Модельна навчальна програма
	Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Природничі науки»	<p>1. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Запотоцький С. П., Карпюк Г. І., Гладковський Р. В., Довгань А. І., Совенко В. В., Даценко Л. М., Назаренко Т. Г., Гільберг Т. Г., Савчук І. Г., Нікитчук А. В., Яценко В. С., Довгань Г. Д., Грома В. Д., Горовий О. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11.04.2022 № 324).</p> <p>2. Модельна навчальна програма «Фізика. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Максимович З. Ю., Білик М. М., Варениця Л. В., Коваль Г. С., Микитеєк О. М., Ординович М. Б., Созанський А. В., Шевців В. Ф.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 184).</p> <p>3. Модельна навчальна програма «Хімія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор: Лашевська Г. А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 № 1001).</p> <p>4. Модельна навчальна програма «Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор: Соболь В. І.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883).</p>
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)
Інтегрований курс «Історія: Україна і світ»	Модельна навчальна програма «Історія: Україна і світ. 7-9 класи (інтегрований курс)» (варіант 2) для закладів загальної середньої освіти (автори: Власова Н. С., Желіба О. В., Кронгауз В. О., Секиринський Д. О., Щупак І. Я.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)
Технології	Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 клас» для закладів загальної середньої освіти (автор: Мачача Т. С.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)

Предмет	Модельна навчальна програма
Інтегрований курс «Мистецтво»	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автор: Масол Л. М.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2023 № 1090)